

Hogeschool Leiden

Opleiding tot Fysiotherapeut

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In juni 2017 is de bestaande hbo-bacheloropleiding tot Fysiotherapeut van de Hogeschool Leiden bezocht door een visitatiepanel van NQA. Fysiotherapie is een vierjarige voltijdse opleiding. Het panel beoordeelt de opleiding als **goed**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel goed.

De uitwerking van de leerresultaten in competentiedomeinen met sleutelcompetenties en geoperationaliseerde indicatoren geven een goed beeld waaraan studenten aan het eind van de opleiding als beginnende beroepsbeoefenaren moeten voldoen. Het beroepsprofiel is in samenwerking met de KNGF en het Studierichtingsoverleg Fysiotherapie (SROF) opgesteld. Het bachelor-niveau is overtuigend aangetoond door de competenties te relateren aan het NLQF 6. Het panel vindt het sterk dat de opleiding zich met haar profilering beperkt tot het thema 'eigen regie', gericht op zelfmanagement bij de cliënt en zelfmanagementondersteuning door de fysiotherapeut. Het thema 'eigen regie' biedt mogelijkheden om nog verder uit te werken, waarmee de opleiding zich sterker van andere opleidingen fysiotherapie kan onderscheiden.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel goed.

De opleiding heeft de diverse onderwijsvormen goed en consistent doorgevoerd: probleemgestuurd onderwijs in jaar 1, casusgestuurd onderwijs (cgo) in jaar 2, en vrije keuze voor de student in de volgorde van de onderdelen in jaar 3 en 4. De inhoud van het programma, geordend rond thema's, sluit hier goed bij aan. De theoretische aspecten, zoals pathologie en fysiologie, en ook de vaardigheidstrainingen komen in ruime mate aan bod. In alle onderwijseenheden komen de elementen van het fysiotherapeutisch methodisch handelen (screening, diagnose, behandeling en evaluatie) in toenemende complexiteit aan bod, evenals het handelen volgens evidence based practice. Het opstellen van behandelplannen, shared decision making/in samenspraak met de patiënt en gericht op eigen regie, wordt hier geoefend en later in de stages toegepast.

In de loop van de studie neemt het aandeel theorie af en praktijk toe. In het eerste jaar is er een oriënterende stage, in het tweede jaar zijn twee juniorstages opgenomen en in jaar drie en vier twee seniorstages, waardoor de studenten veelvuldig met de praktijk in aanraking komen. De seniorstages bestaan uit minimaal drie dagen praktijk, een dag face-2-face onderwijs. Het panel heeft veel waardering voor de scholingsmogelijkheden voor de stagebegeleiders in de praktijk.

De opleiding heeft het afgelopen jaar twee succesvolle pilots uitgevoerd: een excellentieprogramma voor goed scorende studenten en interprofessioneel onderwijs, waarin studenten met studenten van andere opleidingen samen een zorgplan moeten opstellen.

De studiebegeleiding is goed georganiseerd met een focus op de eigen regie van studenten en sluit hiermee goed aan op de profilering van de opleiding. Studenten kunnen goed reflecteren op hun eigen leerproces.

Het docententeam is prima toegerust voor zijn taak. Het panel heeft een deskundig en enthousiast team gesproken. Het contact tussen studenten en docenten verloopt heel

gemakkelijk door de laagdrempeligheid en de korte lijnen in de opleiding. Dit is bevestigd door de opleidingscommissie.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel voldoende.

Het panel is positief over de variatie in en kwaliteit van de toetsen (formatieve en summatieve) die de opleiding inzet voor het meten en/of beoordelen van de voortgang van de studenten. Studenten gebruiken de feedback en de eigen reflecties in hun persoonlijk ontwikkelingsplan. De toetsing stuurt daarmee het leerproces van studenten.

De beoordelingen van de stages komen via triangulatie tot stand: meerdere momenten, meerdere personen en verschillende toetsinstrumenten. De afstudeerdossier zijn degelijk en in opzet volledig, maar de vele beoordelingsformulieren maken het voor buitenstaanders moeilijk om een totaalbeeld te verkrijgen. Hierdoor is de beoordelingswijze niet echt transparant. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding zoekt naar goede manieren voor nog betere objectieve en betrouwbare toetsing en beoordeling met ondersteuning van een goed werkende examencommissie en toetscommissie.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 4 het oordeel goed.

Het panel heeft vijftien afstudeerdossiers bekeken en alle voldoende bevonden. De onderwerpen en producten hebben een duidelijke relatie met de beroepspraktijk. De opleiding controleert op zeer grondige wijze en vaak in meerdere producten of studenten via de leerresultaten aantonen over het niveau van een beginnende beroepsbeoefenaar fysiotherapie te beschikken.

Vertegenwoordigers van het werkveld hebben bevestigd dat het niveau van de afgestudeerden goed voldoet aan wat de praktijk vraagt. Afgestudeerden weten van veel aspecten iets af en kunnen in korte tijd veel van iets specifiek te weten komen. Het profileringspunt 'eigen regie' komt niet alleen tot uitdrukking in de vrije keuze voor de volgorde van de afstudeeronderdelen, maar blijkt volgens de werkveldvertegenwoordigers ook in de praktijk waar stagiaires en afgestudeerden o.a. via toepassing van motivational interviewing proberen de regie weer bij de patiënt te leggen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding	9
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	13
Standaard 3 Toetsing	17
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	20
Eindoordeel over de opleiding	21
Aanbevelingen	23
Bijlagen	25
Bijlage 1 Bezoekprogramma	27
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	29

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding tot Fysiotherapeut van Hogeschool Leiden. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Hogeschool Leiden en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (september 2016) en de *Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2017, Bepaalde Opleidingsbeoordeling* (2017).

De visitatie heeft plaatsgevonden op 1 juni 2017. Het visitatiepanel bestond uit:
Mevrouw drs. K.M. Verschoor MSc (voorzitter, domeindeskundige)
Mevrouw prof.dr. T.P.M. Vliet Vlieland (domeindeskundige)
De heer drs. A.F. Norbart (domeindeskundige)
De heer M. Winter (studentlid)

Mevrouw drs. P. Göbel, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Bij de aanvraag heeft de instelling een zelfevaluatie rapport aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het NQA-handleiding (2017). Het visitatiepanel heeft de zelfevaluatie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Zie bijlage 1 en 2. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen. Door privéomstandigheden heeft de heer Winter niet deel kunnen nemen aan het bezoek aan de opleiding. Hij is wel betrokken geweest bij de voorbereidingen en bij de afronding van de visitatie. Op 29 juni hebben de voorzitter en secretaris van het panel een gesprek met de opleiding gevoerd over mogelijke ontwikkelingen van de opleiding.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

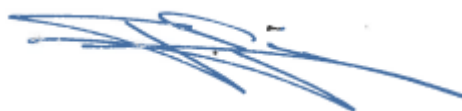
Utrecht, juli 2017

Panelvoorzitter

drs. K.M. Verschoor MSc

Leadauditor

drs. P. Göbel

Schets van de opleiding

De bacheloropleiding tot Fysiotherapeut van Hogeschool Leiden maakt deel uit van de faculteit Gezondheidszorg, één van de vijf faculteiten van de hogeschool. De opleidingen Verpleegkunde, Kunstzinnige Therapie en de masteropleiding Advanced Nursing Practice vallen ook onder deze faculteit. Er zijn vier lectoraten op het terrein van gezondheidszorg, waarvan er drie onder de faculteit gezondheidszorg vallen: Antroposofische Gezondheidszorg (sinds 2007), Eigen Regie (sinds 2013) en Sociale Innovatie en Ondernemerschap (sinds 2014). Het vierde lectoraat, Geestelijke Gezondheidszorg, is gepositioneerd bij de faculteit Social Work en Toegepaste Psychologie.

De faculteit Gezondheidszorg richt zich vooral op preventie en zelfmanagement bij mensen met chronische aandoeningen. Zij wil zorgprofessionals opleiden die zelfbewust, kritisch en ondernemend zijn en die samen met de cliënt hun afwegingen maken. Zorgprofessionals worden geacht duurzame zorg op maat te leveren op basis van de drie pijlers van evidence based practice: best available evidence, clinical expertise en patient values. Vanaf de start van het bachelor 2.0 programma heeft de opleiding energie gestoken in onderzoeksactiviteiten die door derde- en vierdejaars studenten worden uitgevoerd in projecten die vanuit het werkveld of het lectoraat worden geïnitieerd.

De opleiding is in 2011 gevisiteerd. De commissie heeft de opleiding verschillende aanbevelingen meegegeven die de opleiding ter harte heeft genomen, waaronder op het gebied van toetsing (zie standaard 3) en afstuderen (zie standaard 4). Het advies om de pcda-cyclus volledig te maken, heeft geresulteerd in een sluitend kwaliteitszorgsysteem.

De opleiding Fysiotherapie heeft een jaarlijkse instroom van 170 studenten. Daarmee is dit een kleinschalige opleiding waarbinnen studenten en docenten elkaar kennen.

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de beoogde leerresultaten. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Conclusie

Het panel heeft vastgesteld dat de uitwerking van de leerresultaten in competentiedomeinen met sleutelcompetenties en geoperationaliseerde indicatoren een goed beeld biedt waaraan studenten aan het eind van de opleiding als beginnende beroepsbeoefenaren moeten voldoen. Het bachelor-niveau is volgens het panel overtuigend aangetoond door de competenties te relateren aan de Dublin descriptoren en aan het NLQF 6. Het panel vindt het sterk dat de opleiding zich uitsluitend profileert met het thema 'eigen regie', dat ook mogelijkheden biedt om nog verder uit te werken.

Onderbouwing

Competenties

Het huidige programma van de opleiding is gebaseerd op het landelijk competentieprofiel van 2005 dat vanaf 2011 gefaseerd is ingevoerd. In 2014 is het nieuwe Beroepsprofiel Fysiotherapeut ontwikkeld in samenwerking met de KNGF en het SROF. De curriculumcommissie van de opleiding Fysiotherapie heeft het eigen programma hierop geijkt (bachelorprogramma 2.0). Er bleken op twee onderdelen aanvullingen in het programma nodig te zijn: communiceren en ondernemend vermogen. De opleiding heeft de communicatietechniek 'motivational interviewing' ingevoerd, aansluitend bij het thema 'eigen regie' (zie paragraaf Profiel), en heeft ruimte gecreëerd voor een lijn ondernemen (zie Standaard 2).

Het competentieprofiel, volgens het CanMeds-model, heeft zeven competentiedomeinen, met per domein vier sleutelcompetenties en per sleutelcompetentie operationele indicatoren. Het competentiedomein 'fysiotherapeutisch handelen' is bijvoorbeeld uitgewerkt in acht processtappen die aansluiten bij de vier sleutelcompetenties: screening, diagnostiek, behandelen en afsluiten van de behandeling.

De zeven competentiedomeinen zijn:

1. fysiotherapeutisch handelen
2. communiceren
3. samenwerken
4. kennisdelen en wetenschap beoefenen
5. maatschappelijk handelen
6. organiseren
7. professioneel handelen

Niveau

De indicatoren behorend bij de sleutelcompetenties beschrijven het niveau van de startende beroepsbeoefenaar en gelden daarmee als eindniveau van de bacheloropleiding. Het competentieprofiel van de opleiding sluit aan bij het KNGF Beroepsprofiel Fysiotherapeut (2014), het Landelijk Opleidingsprofiel Bachelor Fysiotherapie (2017) en het National Transcript Physiotherapy (2016). In het landelijk opleidingsprofiel wordt een relatie gelegd tussen NLQF-niveau 6, de competentiedomeinen en de Europese Fysiotherapie EQF-6 beschrijving. In het National Transcript staat de landelijke Body of Knowledge & Skills van de Bachelor Fysiotherapie omschreven. De opleiding heeft in verschillende tabellen laten zien dat de competenties en indicatoren het bachelor-niveau vertegenwoordigen, waaronder NLQF 6 en Dublin descriptoren. Het valt het panel op dat competentie 4 veelvuldig op eindniveau wordt getoetst in tegenstelling tot competentie 5.

Profiel

De opleiding profileert zich met het speerpunt: bevorderen van zelfmanagement bij de cliënt en zelfmanagementondersteuning door de fysiotherapeut. Zij verwoordt dit als 'eigen regie'. Het thema 'eigen regie' is in het curriculum en de opdrachten terug te vinden. Het panel vindt de congruentie tussen 'eigen regie' voor de cliënt en 'eigen regie' voor de student goed uitgewerkt, waarbij het leervermogen van de studenten wordt aangesproken doordat zij eigen verantwoordelijkheid voor hun leerproces moeten nemen (zie verder standaard 2). Het panel heeft gezien dat de opleiding goede stappen heeft gezet om zich te profileren, zoals met een instrument als motivational interviewing. Het ziet echter nog meer mogelijkheden voor de opleiding om 'eigen regie' in te vullen, bijvoorbeeld door studenten nog meer eigen regie te geven in de vorm van een senior-stage in het buitenland, nu mogelijk als invulling voor een vrije minor, of meer mogelijkheden voor excellente studenten. Een verdieping van de samenwerking met het lectoraat 'Eigen Regie' ligt voor de hand. Hiermee zou de opleiding zich sterker van andere opleidingen fysiotherapie kunnen onderscheiden.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de onderwijsleeromgeving. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Conclusie

Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding diverse onderwijsvormen goed en consistent heeft doorgevoerd: probleemgestuurd onderwijs in jaar 1, casusgestuurd onderwijs in jaar 2, en vrije keuze voor de student in de volgorde van de onderdelen in jaar 3 en 4. De inhoud van het programma, geordend rond thema's, sluit hier goed bij aan. De theoretische aspecten, zoals pathologie en fysiologie, en ook de vaardigheidstrainingen komen in ruime mate aan bod. Studenten toetsen hun kennis en kunde in de praktijk in de diverse stages. Het panel heeft veel waardering voor de scholingsmogelijkheden voor de stagebegeleiders in de praktijk.

De studiebegeleiding is goed georganiseerd met een focus op de eigen regie van studenten en sluit hiermee goed aan op de profilering van de opleiding. Studenten kunnen goed reflecteren op hun eigen leerproces, zoals het panel heeft gezien.

Het docententeam is prima toegerust voor zijn taak. Het panel heeft een deskundig en enthousiast team gesproken. Het contact tussen studenten en docenten verloopt heel gemakkelijk door de laagdrempeligheid en de korte lijnen in de opleiding.

Onderbouwing

Het programma bestaat uit vier jaar van 60 EC met een propedeutische en een postpropedeutische fase. Om toegelaten te worden tot de postpropedeutische fase moeten studenten in het eerste jaar tenminste 46 EC behalen. De postpropedeuse bestaat uit 150 EC aan verplichte onderdelen en 30 EC aan een minorprogramma naar keuze, maar wel passend bij het beroepsprofiel van de fysiotherapeut.

Curriculum: jaar 1 en 2

In de eerste twee studie jaren wordt gewerkt met een thema per onderwijsperiode dat wordt uitgediept in probleemgestuurd onderwijs (pgo, eerste jaar) en casusgestuurd onderwijs (cgo, tweede jaar) met daarnaast flankerend en ondersteunend onderwijs (theorie en vaardigheden). Thema's zijn bijvoorbeeld: 'bewegen en stabiliteit' en 'zelfmanagement, motivatie en preventie' in het eerste jaar en 'van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag' en 'van richtlijn tot maatwerk' in het tweede jaar. Met de taken en de authentieke casuïstiek worden studenten binnen de rol van de fysiotherapeut in een reële beroepssituatie geplaatst. Uit de opdrachten volgt een beroepsproduct, waarvoor studenten zelf relevante literatuur hebben moeten zoeken. Studenten leren hoe zij beroepsmatig moeten handelen (vaardigheden) en hoe ze dit beroepsmatig handelen moeten onderbouwen (theorie). De studenten met wie het panel gesproken heeft, waren enthousiast over de opbouw van het skillsonderwijs en over het feit dat dit onderwijs door wisselende docenten wordt verzorgd. De bijeenkomsten met simulatiepatiënten blijken zeer

geschikt voor het geïntegreerd oefenen van het toepassen van kennis, klinisch redeneren en het toepassen van skills.

In alle onderwijseenheden komen de elementen van het fysiotherapeutisch methodisch handelen (screening, diagnose, behandeling en evaluatie) in toenemende complexiteit aan bod, evenals het handelen volgens evidence based practice. Het opstellen van behandelplannen, in co-creatie en gericht op eigen regie, wordt hier geoefend en later in de stages toegepast.

Curriculum: jaar 3 en 4

In het derde en vierde jaar mag de student zelf de volgorde van de vier onderdelen bepalen, die alle op eindniveau worden getoetst:

- praktijkgericht onderzoek fysiotherapie (POF)
- seniorstage in de eerstelijns praktijk en opdracht 'ondernemen'
- seniorstage in de tweede/derdelijns praktijk en opdracht 'ondernemend vermogen'
- minor naar keuze (beroepsverbredend of beroepsverdiepend)

In het POF voeren studenten in viertallen een onderzoek uit, waarbij ze ook op hun individuele bijdrage worden beoordeeld (zie standaard 3). Aan de hand van een vraag of probleem uit het werkveld stellen de studenten een onderzoeksvraag op waar ze onderzoek naar doen. De uitkomsten worden in een verslag vastgelegd. Volgens de studenten worden ze goed op het doen van een dergelijk onderzoek voorbereid, omdat de aanpak al in eerdere opdrachten (pgo en cgo) wordt aangeleerd. Studenten die meer de onderzoekskant uit willen, kunnen dat doen via een vrije minor bij bijvoorbeeld een lectoraat. Ook bestaat de mogelijkheid een pre-master te volgen. Docenten met wie het panel gesproken heeft, vertelden dat de (bij)scholing op het gebied van het begeleiden van onderzoek nog pril is. Op dit moment begeleiden wetenschappelijk geschoolde docenten de studenten. Ze streven naar meer samenwerking met het LUMC, hetgeen het panel van harte onderschrijft.

Het profileringspunt 'eigen regie' ziet het panel in diverse onderdelen van het curriculum terug:

- in de keuze voor de thema's in het eerste en tweede jaar ('zelfmanagement, motivatie en preventie', 'van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag');
- in de vrije keuze in het derde en vierde jaar;
- in de onderzoeksprojecten;
- in de keuze voor motivational interviewing als communicatietechniek en uit de zelfmanagementondersteuning via studieloopbaanbegeleiding.

Stages

In de loop van de studie neemt het aandeel theorie af en praktijk toe. In het eerste jaar is er een oriënterende stage, in tweede jaar zijn twee juniorstages opgenomen en in jaar drie en vier twee seniorstages, waardoor de studenten veelvuldig met de praktijk in aanraking komen. De seniorstages bestaan uit minimaal drie dagen praktijk, een dag face-2-face onderwijs en een dag voor het uitvoeren van een opdracht (ondernemen en ondernemend vermogen). Steeds vaker moeten studenten solliciteren naar een stageplaats waardoor studenten ook hier meer regie over de invulling van hun seniorstages krijgen en stage-aanbieders meer over de toewijzing van stagiaires. Studenten zijn positief over de stages, die zowel in de eerstelijns praktijk als bij instellingen moeten worden gelopen. De opdrachten voor ondernemen vinden zij heel belangrijk en zouden ze nog wel uitgebreid willen zien. Het panel heeft gezien en gehoord dat de producten voor de onderdelen ondernemen en innoveren nog verder geïntegreerd moeten worden. Ze staan nu vaak teveel op zichzelf.

In het face-2-face onderwijs wordt aan de hand van casuïstiek en videofragmenten uit de praktijk het fysiotherapeutisch methodisch handelen en klinisch redeneren besproken en geoefend. Uit het gesprek met alumni en studenten bleek dat de opleiding dit flankerende onderwijs de laatste jaren een goede impuls heeft gegeven, hoewel de opleiding vindt dat het nog meer vraaggestuurd (action learning) moet worden ingericht. Studenten zouden graag zien dat er bij de toetsing van het hele vaardigheidsonderwijs meer met video-opnames wordt gewerkt.

De opleiding investeert in de stagebegeleiders in de praktijk en vanuit de opleiding door jaarlijks een werkveldoverleg te organiseren met trainingen, workshops en discussies over actuele ontwikkelingen. De opleiding biedt daarnaast een speciale cursus voor stagebegeleiders aan die door de mensen uit de praktijk zeer wordt gewaardeerd. Het panel vindt dat de opleiding hiermee de professionalisering van de stage goed ondersteunt.

Excellentieprogramma

Het afgelopen jaar is de opleiding gestart met een excellentieprogramma bestaande uit verdiepend onderwijs voor studenten met goede studieresultaten. De opleiding wil dit verder specifiek voor studenten fysiotherapie ontwikkelen. Studenten vinden dit een positieve ontwikkeling, omdat het honoursprogramma van de Hogeschool Leiden een veel algemener aanbod kent. Ook het panel ziet veel mogelijkheden voor een excellentieprogramma voor studenten fysiotherapie.

Interprofessioneel onderwijs

De opleiding wil de komende jaren meer aandacht aan interprofessioneel onderwijs in het programma schenken. Er zijn enkele pilots geweest: een middag in het eerste jaar en een week in het tweede jaar. De eerste resultaten zijn veelbelovend, zoals het panel uit verschillende bronnen heeft vernomen. In het tweede jaar is een week georganiseerd waaraan drie opleidingen deelnamen: kunstzinnige therapie, verpleegkunde en fysiotherapie. Studenten van de verschillende opleidingen moesten gezamenlijk een zorgplan opstellen. Het nemen van een kijkje in de keuken van een andere opleiding bleek voor studenten zeer leerzaam. Het opstellen van het zorgplan kan volgens studenten nog wel wat uitdagender gemaakt worden. Zowel docenten, als studenten als werkveld vinden dat het interessant zou zijn om nog meer disciplines in deze projecten te betrekken. Het panel kan hier volledig mee instemmen.

Internationalisering

De opleiding is actief lid van de European Network of Physiotherapy in Higher Education (ENPHE) waarin is vastgesteld welke competenties, kennis en thema's de kern van het fysiotherapeutisch onderwijs in Europa vormen. Studenten kunnen via minoren ervaring in het buitenland opdoen (minor International Health and Development en de vrije minor, ook in te vullen met een buitenlandse stage). Een seniorstage in het buitenland die ook als zodanig wordt beoordeeld behoort op dit moment niet tot de mogelijkheden. Ook zijn er geen expliciete internationale samenwerkingsverbanden op het gebied van praktijkgericht onderzoek, bijvoorbeeld binnen het thema 'eigen regie'. Het panel adviseert de opleiding om meer werk te maken van internationalisering.

Studieloopbaanbegeleiding

De competentieontwikkeling van studenten wordt ondersteund door de doorlopende lijn 'Studieloopbaanbegeleiding en ontwikkeling professioneel gedrag' (slb). De student verantwoordt hierin zijn keuzes ten aanzien van studieprogressie, leerroutes en beroepsvisie. Het panel heeft gezien dat de slb studenten (in eerste instantie begeleid) de regie over hun eigen leerproces biedt. In het persoonlijk ontwikkelingsplan geeft de student zijn leerdoelen weer en verzamelt hij de feedback van de tutor, stagebegeleiders en van zijn peers. Dit alles biedt de student goede mogelijkheden om te reflecteren op zijn professioneel gedrag, zoals het panel ook van studenten heeft vernomen.

Docenten

De opleiding heeft een deskundig docententeam. Alle docenten beschikken over de basiskwalificatie didactische bekwaamheden en de basiskwalificatie examinering. Een belangrijk deel van de docenten beschikt over recente praktijkervaring, vooral de docenten in het vaardigheidsonderwijs. Bijna driekwart van de docenten bezit een masterdiploma. Voor het face-2-face onderwijs in het derde en vierde jaar worden gastdocenten uitgenodigd voor expertcolleges. De opleiding heeft een actief professionaliserings- en scholingsbeleid. Er zijn bijvoorbeeld maandelijkse scholingsbijeenkomsten over pedagogisch-didactische onderwerpen.

Het panel heeft in alle gesprekken vernomen dat er in de opleiding een cultuur bestaat waarin studenten docenten en management gemakkelijk kunnen benaderen. De lijnen zijn kort. Er is een open sfeer met veel informele contacten. Hierdoor is er een veilige omgeving voor studenten om zich te ontwikkelen.

Opleidingscommissie

Er is een goed functionerende en actieve opleidingscommissie, die het management gevraagd en ongevraagd van advies dient. Volgens leden van deze commissie worden hun adviezen altijd met een onderbouwing door het management opgevolgd of afgewezen.

Faciliteiten

Het panel is rondgeleid langs de opleidingsspecifieke faciliteiten en heeft vastgesteld dat deze tamelijk traditioneel zijn in vergelijking met wat in de eerstelijns praktijken wordt gebruikt. Het panel begrijpt dat een opleiding niet over de middelen beschikt om de voorzieningen steeds aan te passen aan de meest actuele mogelijkheden. Zoals docenten terecht opmerkten, kunnen studenten in de stages kennis maken met specifieke technieken en hulpmiddelen. Overigens zijn de studenten zeer tevreden over de faciliteiten van de opleiding. Het panel denkt dat de opleiding wellicht nog meer samenwerking met de praktijk kan zoeken om studenten kennis te laten maken met de nieuwste technieken.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van toetsing. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Conclusie

Het panel is positief over de variatie in en kwaliteit van de toetsen die de opleiding inzet voor het meten en/of beoordelen van de voortgang van de studenten. De toetsing stuurt het leerproces van studenten. De afstudeerdossier zijn degelijk en volledig, maar de vele beoordelingsformulieren maken het voor buitenstaanders moeilijk om een totaalbeeld te verkrijgen. Hierdoor is de beoordelingswijze niet echt transparant. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding zoekt naar goede manieren voor transparante en betrouwbare toetsing en beoordeling en met ondersteuning van een goed werkende examencommissie en toetscommissie.

Onderbouwing

Toetsen

De opleiding hanteert een systeem van formatieve en summatieve toetsen. De formatieve toetsing vindt plaats in de probleemgestuurde onderwijsgroepen, de casusgestuurde onderwijsgroepen, projectgroepen, onderzoekgroepen, begeleide oefeningen, tijdens simulatiepatiëntbijeenkomsten en tijdens videosessies in het face-2-face-onderwijs. Studenten krijgen feedback op hun professioneel handelen van hun peers, van docenten en praktijkbegeleiders en via zelfreflectie en verwerken deze feedback in hun persoonlijk ontwikkelingsplan. Studenten vertelden het panel dat ze feedback heel leerzaam vinden en daardoor steeds een stapje verder komen.

Via de summatieve toetsen krijgen studenten inzicht in hun leerresultaten. Deze toetsing vindt aan het eind van elke onderwijsperiode plaats. Het panel heeft kennis- en casustoetsen ingezien en is positief over de kwaliteit en de inhoud van de toetsing en de wijze waarop het beroepsmatig handelen wordt gemeten (stationstoets). Studenten met wie het panel gesproken heeft, vinden de toetsen consistent, aansluitend bij wat in het onderwijs aan bod komt, en uitdagend. De theorietoetsen omvatten alle vakgebieden, maar zoals studenten vertelden: 'wanneer je de stof goed bijhoudt, is het goed te doen'. Ook krijgen ze van tevoren oefenvragen aangereikt om zich goed voor te bereiden. Studenten worden geïnformeerd over de eisen aan vaardigheidstoetsen, in de vorm van criterialijsten en protocollen. Studenten ervaren de toetsen als sturend voor hun leerproces.

Groepsproducten worden met een groepscijfer beoordeeld, maar daarnaast is er altijd een individuele transferopdracht, een reflectieopdracht of een individuele ondervraging bij een presentatie om de individuele bijdrage te beoordelen. Het panel vindt dit een goede manier om de student zowel in een groep als individueel te beoordelen.

Beoordelen

Het panel heeft gezien dat de opleiding naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige visitatie, heeft ingezet op het zo objectief mogelijk beoordelen van studenten. De opleiding heeft een zeer degelijk toetsbeleid en toetsplan opgesteld, dat alles tot in de details regelt. Er zijn uitstekende en uitgebreide rubrics ontwikkeld voor het beoordelen van studenten. De opleiding werkt met toetsmatrijzen om de consistentie per toets te waarborgen. Het panel is van mening dat de opleiding een en ander zorgvuldig toepast. De keuze om zo veel mogelijk te werken met authentieke beroepssituaties, zowel in het onderwijs als bij de toetsing, maakt dat studenten zich kunnen ontwikkelen tot professionals die aan de eisen voldoen die aan fysiotherapeuten in de praktijk worden gesteld.

Voor het beoordelen van het eindniveau heeft de opleiding verschillende onderdelen in het derde en vierde jaar:

- seniorstage eerste lijn
- seniorstage twee/derde lijn
- praktijkgericht onderzoek
- opdracht ondernemen
- opdracht ondernemend vermogen

De beoordelingen van de stages komen aan de hand van triangulatie tot stand. Dat betekent dat meerdere personen op meerdere momenten met verschillende toetsinstrumenten, waaronder video-opnames, beoordelen. De resultaten worden samengevoegd in de competentiebeoordelingslijst. Bij een dreigende onvoldoende kijkt een tweede docent bij de beoordeling mee, hetgeen het panel een goede manier van werken vindt. De opdrachten 'ondernemen' en 'ondernemend vermogen' resulteren in een verslag en een gefilmd product. Deze worden door twee personen beoordeeld. Het panel adviseert de opleiding naar mogelijkheden tot verdere integratie van de diverse producten te zoeken, mede om het aantal producten te verminderen.

Het praktijkgericht onderzoek fysiotherapie bestaat uit verschillende onderdelen (plan van aanpak, onderzoeksverslag, presentatie, mondelinge verantwoording en reflectieverslag) die door twee personen beoordeeld worden. Dit vier-ogenprincipe zouden de opleidingscommissie en ook studenten graag bij meer beoordelingen met name bij vaardigheden terugzien. Het panel is van mening dat er veel producten op eindniveau beoordeeld worden, waardoor competenties vaak twee of meer keer worden getoetst. Het geeft de opleiding in overweging om de twee seniorstages niet beide op eindniveau te toetsen, maar vanuit de eerste seniorstage leerpunten voor de tweede mee te nemen en die vervolgens te toetsen op eindniveau.

Er worden veel beoordelingsformulieren gehanteerd, zoals bij vaardigheidsonderdelen, opdrachten en de onderdelen van het afstudeerdossier. Het panel heeft gezien dat de competenties steeds de basis voor de beoordelingsformulieren vormen. Aan de andere kant heeft het panel gezien dat de hoeveelheid formulieren niet tot meer inzichtelijkheid en transparantie leidt. Het panel heeft moeite gehad met het doorgronden van de verschillende formulieren voor de onderdelen uit het afstudeerdossier. Het heeft de indruk gekregen dat formulieren niet altijd op vergelijkbare wijze worden ingevuld of even zorgvuldig worden afgehandeld. Zo is niet duidelijk hoe de verschillende oordelen van de twee beoordelaars van het praktijkonderzoek fysiotherapie luiden en hoe die leiden tot één eindoordeel. Verder ontbreekt nog wel eens de handtekening van een beoordelaar of wordt de lijst nog wel eens 'afgevinkt' en geen argumentatie gegeven. Wellicht kan via de lay-out hierin verandering worden aangebracht.

Uit gesprekken met het management, toetscommissie en docenten bleken ook aan de kant van de opleiding vragen te bestaan over de doeltreffendheid van de wijze van beoordelen en de hoeveelheid beoordelingen. De opleiding wil graag de rijkdom van het huidige systeem paren aan een meer holistische beoordeling van een student met een goede onderbouwing. Het panel beveelt de opleiding aan deze mogelijkheden verder te verkennen. Het is daarbij goed onderscheid te maken tussen objectiviteit en betrouwbaarheid. De objectiviteit wordt weliswaar bevorderd door de formulieren en rubrics analytisch te houden. Voor de bruikbaarheid en de betrouwbaarheid levert een wat meer holistische beoordelingssystematiek in combinatie met meer beoordelaars meer winst op.

Borging

Naast de wettelijk vereiste examencommissie kent de opleiding ook een toetscommissie die onder verantwoordelijkheid van de opleidingsmanager opereert. De toetscommissie adviseert naar aanleiding van toetsevaluaties de opleiding over mogelijke verbeteracties, zoals het aanscherpen van beoordelingscriteria, vastleggen van afspraken rondom toetsing en bevorderen van onderlinge afstemming bij bijvoorbeeld skillstoetsing.

De examencommissie werkt goed samen met de toetscommissie en de opleiding, maar heeft haar eigen verantwoordelijkheid. Jaarlijks controleert de examencommissie de afstudeerdossiers en heeft op basis daarvan benadrukt dat de beoordelingsformulieren correct en volledig moeten worden ingevuld. Het panel voegt daaraan toe dat ook documentatie van de onderbouwing van de beoordelingen een punt van aandacht is. Het panel heeft er vertrouwen in dat deze commissie voldoende zicht op de naleving heeft, mede omdat de opleiding nu een docent met de taak heeft belast de dossiers te controleren.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van gerealiseerde leerresultaten. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Conclusie

Het panel heeft vijftien afstudeerdossier bekeken en alle voldoende bevonden. De opleiding controleert op zeer grondige wijze en vaak in meerdere producten of studenten via de leerresultaten aantonen over het niveau van een beginnende beroepsbeoefenaar fysiotherapie te beschikken. Vertegenwoordigers van het werkveld hebben bevestigd dat het niveau van de afgestudeerden goed voldoet aan wat de praktijk vraagt.

Onderbouwing

Het panel heeft in de voorbereiding op de visitatie vijftien afstudeerdossier bekeken, bestaande uit een praktijkopdracht fysiotherapie, twee seniorstages en producten voor 'ondernemen' en 'ondernemend vermogen'. Het panel vindt dat alle afstudeerdossiers gedegen producten bevatten, die een duidelijke relatie met de beroepspraktijk hebben. Op onderdelen is er nog wel ruimte voor aanscherping. Bij standaard 3 is het panel al ingegaan op de wenselijkheid van het beoordelen van twee stages op eindniveau. Het panel vraagt zich verder af of een verdere integratie binnen het afstudeerdossier mogelijk is, waardoor een reductie van het aantal kleine onderdelen en beoordelingen kan worden gerealiseerd. Dit is in lijn met de wens van de examencommissie. Ook zou de opleiding nog meer kunnen investeren in de vertaling van de vraag uit de beroepspraktijk naar een goede onderzoeksvraag, die op een valide manier beantwoord kan worden binnen de context van een praktijkopdracht fysiotherapie. Inzetten op kwaliteit en minder op kwantiteit van het praktijkonderzoek lijkt wenselijk. Het panel is verheugd dat de opleiding de eerste stappen hiervoor al gezet heeft in de vorm van kalibratiesessies over onderzoeksvragen met begeleiders en beoordelaars. Het hierbij betrekken van een externe onderzoeker met veel ervaring op het gebied van praktijkonderzoek binnen de fysiotherapie zou een verdere versterking kunnen betekenen. In de interviews is tevens het belang van structurele bij- en nascholing op het gebied van wetenschappelijk onderzoek van begeleiders en beoordelaars aan de orde geweest. Het panel is ook positief over de onderwijswerkgroepen waarin studenten worden begeleid in het formuleren van onderzoeksvragen. Het profileringspunt 'eigen regie' komt niet alleen tot uitdrukking in de vrije keuze voor de volgorde van de afstudeeronderdelen, maar blijkt volgens de werkveldvertegenwoordigers ook in de praktijk waar stagiaires en afgestudeerden onder andere via het toepassen van de techniek van motivational interviewing proberen de regie weer bij de patiënt te leggen. Een stagebegeleider vertelde het panel dat hij op dit punt veel van de stagiaires heeft geleerd.

Vertegenwoordigers van het werkveld zijn positief over de brede opleiding en het niveau dat afgestudeerden bereiken. Afgestudeerden weten van veel aspecten iets af en kunnen in korte tijd veel van iets specifiek te weten komen. Het panel concludeert dat bij afgestudeerden het lerend vermogen goed ontwikkeld is. Het panel heeft vernomen dat na het afstuderen alle studenten een baan vinden. Na een jaar heeft 80 tot 90 procent van de afgestudeerden een baan die bij hen past. Het panel vindt dit een goed resultaat.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Goed
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Goed
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Goed

De opleiding Fysiotherapie van de Hogeschool Leiden kan worden getypeerd als een degelijke opleiding. Het panel heeft vastgesteld dat het profileringspunt 'eigen regie' in veel onderdelen van het programma is terug te vinden. Afgestudeerden van deze opleiding blijken goed in staat om als beginnende beroepsbeoefenaren in een fysiotherapeutische praktijk aan de slag te gaan. In het ontwikkelgesprek is besproken hoe de opleiding zich nog verder kan profileren met 'eigen regie' en welke mogelijkheden interprofessioneel opleiden kan bieden. Tevens is ingegaan op hoe het afstudeerproces minder complex kan worden gemaakt en op hoe de opleiding internationalisering zou kunnen invullen.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo -bachelor/masteropleiding tot Fysiotherapeut van Hogeschool Leiden als **goed**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 1

- Het panel adviseert de opleiding het aspect 'eigen regie' nog verder uit te werken en door te voeren in het curriculum, zodat zij zich meer kan onderscheiden ten opzichte van andere fysiotherapie-opleidingen.

Standaard 2

- Het panel adviseert de opleiding nog eens goed te kijken naar de verdeling van de competenties over de onderdelen van het curriculum.
- Het panel adviseert de opleiding om meer werk te maken van internationalisering in het onderwijs.

Standaard 3

- De opleiding wil de grondige beoordeling van afstudeerdossiers paren aan een meer holistische beoordeling met een goede onderbouwing. Het panel beveelt de opleiding aan deze mogelijkheden verder te verkennen. Het panel is van mening dat er meer te bereiken is via twee of zelfs drie beoordelaars en minder beoordelingsformulieren, dan omgekeerd.

Standaard 4

- Het panel adviseert de opleiding na te gaan of een verdere integratie binnen het afstudeerdossier mogelijk is, waardoor een reductie van het aantal kleine onderdelen en beoordelingen kan worden gerealiseerd, in lijn met de wens van de examencommissie.
- Het panel beveelt de opleiding aan nog gericht aandacht te besteden aan de vertaling van de vraag uit de beroepspraktijk naar een passende onderzoeksvraag met een gedegen methodologische aanpak.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Programma visitatie opleiding tot Fysiotherapeut van Hogeschool Leiden op 1 juni 2017
Locatie: Hogeschool Leiden, Zernikedreef 11, Leiden.

Samenstelling panel:

- mevrouw drs. K.M. Verschoor MSc (voorzitter)
- mevrouw prof. dr. T.P.M. Vliet Vlieland
- de heer drs. A.F. Norbart
- de heer M. Winter (studentlid)
- mevrouw drs. P. Göbel (secretaris NQA)

Tijdstip	Thema	Deelnemers
09.00-09.30	Presentatie van maximaal 20 minuten door opleiding waarin zij zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen & voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen.	Joke Steevert, onderwijsmanager Linda Eijckelhof, fasecoördinator postpropedeuse, lectoraat Rianne van Rijssel, fasecoördinator propedeuse Saskia Verkleij, kwaliteitsmedewerker, lectoraat
09.30-10.45	Materiaalbestudering en voorbereiding	Panel
10.45-11.45	Gesprek docenten en examinatoren	Docenten, lector en examinatoren: John Verhoef, lector Anne Kruijzen, coörd POF Chris Allaart, coörd SLB Rianne van Rijssel, fasecoörd propedeuse Rosemary Kracht, stagecoörd Remco Loykens, coörd skillstoetsing Tijmen Koet, coörd ICT, coörd internationalisering Toon van Zundert, coörd archivering, coörd onderwijsperiode
12.00-12.30	Spreekuur en rondleiding	Joke Steevert D0.024 & D0.018 & D0.022 Saskia Verkleij C0.07 & C0.09 & C0.19 & bottenhok Inloopsprekuren Nel Göbels D0.045
12.30-13.15	Overleg + lunch	Panel
13.15-14.15	Gesprek studenten en alumni, inclusief Opleidingscommissie	Studenten: F1 Puk Klein Arsèn Cobelens Paul den Hartigh (OC) F2 Celine Hurtado F3 Marleen Moll (OC) Jeroen Pisart (OC) F4 Felix Martina Alumni: Jacqueline van Rijn Milou Hagens Christa van Roessel

14.15-15.00	Gesprek opleidingsmanagement	Joke Steever, onderwijsmanager Anky Veldman, faculteitsdirecteur a.i. Saskia Verkleij, kwaliteitsmedewerker, lectoraat
15.15-15.45	Gesprek borging	Examencommissie en Toetscommissie: Janke van der Veen, vz EC Babs Juriën, lid EC, minorcoörd Marian Farjon, vz TC Linda Eijckelhof, lid TC
15.45-16.15	Gesprek onderwijs en werkveld	Curriculumcommissie: Leontien van Wely, CC, lectoraat Marinka de Ronde, CC, herontwerp stageonderwijs Rob van Bommel, CC, herontwerp stageonderwijs Werkveld: Frank Hulschbos, 2 ^e /3 ^e lijn, Amstelring (verpleeghuis/revalidatie) Mariëlle Zonneveld, 1 ^e lijn, Visser fysiotherapie Matthijs Winnink, 1 ^e lijn, praktijk Scheveningen Michel Snoek, 2 ^e /3 ^e lijn. Het Raamwerk (lichamelijk beperkten, ontwikkelingsachterstand) Michael Jansen, 2 ^e /3 ^e lijn, WZH
16.30-17.30	Beoordelingsoverleg panel	Panel
17.30-17.45	(Laatste gesprek opleidingsmanagement en) terugkoppeling bevindingen	Openbaar

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Documenten visitatie Fysiotherapie op 1 juni 2017

Verplichte documenten:

- Zelfevaluatie + brondocumenten (zie bijlage 3 hieronder)
- OER
- Opleidingsplan, toetsplan en toetsbeleid
- Samenstelling docententeam/expertiseoverzicht
- Basis- en kwantitatieve gegevens opleiding (in ZE opgenomen)

Overige sleuteldocumenten:

- Beroepsprofiel
- Afstudeerhandleiding (POF)
- Literatuurlijst

Afstudeerdossiers studenten:

- Lijsten afstudeerders afgelopen twee studie jaren en 15 door panel geselecteerde dossiers

Documenten ter inzage op visitatiedag:

- Jaarverslag Examencommissie (EC)
- Jaarverslag Opleidingscommissie (OC)
- Studiehandleidingen (selectie)

1	Instellingsplan Hogeschool Leiden 2017-2022
2	Huber M, Knottnerus JA, Green L, Horst van der, Jadad AR, Kromhout D, et al. How should we define health? BMJ.2011;343:4163
3	Het beroepsprofiel van de fysiotherapeut, KNGF 2014
4	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
5	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
6	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
7	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
8	Nationaal Kompas, Samenvatting Chronische Multimorbiditeit
9	Beoordelingsrapport beoordeling hbo-bachelor Opleiding tot Fysiotherapeut Hogeschool Leiden
10	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
11	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
12	Rapport Interne audit Fysiotherapie Hogeschool Leiden 2016
13	Auditrapport interne audit 2014 standaard 3 toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties Cluster Zorg Rapport Interne audit Fysiotherapie Hogeschool Leiden 2016
14	Verbeterplan Opleiding Fysiotherapie 2016-2017
15	Stroomdiagram kwaliteitscyclus Beoordelingsrapport beoordeling hbo-bachelor Opleiding tot Fysiotherapeut Hogeschool Leiden
16	CHOI Benchmarkrapport NSE 2016
17	Analyse HBO Monitor 2015
18	Borgingsformulier, Fysiotherapie, Hogeschool Leiden
19	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
20	Landelijk Opleidingsprofiel Bachelor Fysiotherapie 2017, SROF
21	National Transcript Fysiotherapie 2016, SROF/KNGF
22	Validatie curriculum aan KNGF beroepsprofiel fysiotherapeut 2014
23	Onderbouwing Fysiotherapeutisch Methodisch Handelen
24	Opleidingsplan Opleiding Fysiotherapie 2016
25	Visie op ICT-O HL, Hogeschool Leiden, 2014
26	Doel, taken en werkwijze curriculumcommissie fysiotherapie (CCF)
27	Subsidieaanvraag 'KennisNetwerk Ouderen en Preventie' (KNOP), toelichting
28	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
29	Expertise overzicht docenten
30	Professionaliseringsplan 2015
31	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
32	Audit SROF Klinisch redeneren, 2015
33	Toetsbeleid Opleiding Fysiotherapie BA 2.0 2015
34	Toetsplan Opleiding Fysiotherapie 2016-2017
35	Onderwijs- en examenregeling 2016-2017 (OER)
36	Beoordelen is mensenwerk, Expertgroep Protocol o.l.v. Daan Andriessen 2014
37	Vreemde ogen dwingen: eindrapport commissie externe validering examenkwaliteit hbo, hbo-raad 2012
38	Beleid en procedure Plagiaat/Fraude, Examencommissie 2015
39	Reglement examencommissies Hogeschool Leiden
40	Taakverdeling en werkwijze Toetscommissie, Examencommissie en Onderwijsmanager 2014
41	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
42	(toelichtende tekst, geen verwijzing naar document)
43	Pilot seniorstagebeoordeling inclusief analyse 14-15 en 15-16
44	Borging eindniveau opleidingen Fysiotherapie door afstemming afstudeertraject: Eindverslag